

Frans Savelkouls

Columns

Verzamelde columns voor de nieuwsbrieven van de
VGC - Belangenvereniging voormalige medewerkers Campina,
jaargangen 2015 - 2024

Nieuwsbrief 44

Februari 2015 (jaargang 13, nummer 1)

Hier sprak men Nederlands

Wij gepensioneerden zijn opgegroeid in een tijd dat er in ons land nog volop Nederlands werd gesproken. Die tijd ligt achter ons. We zijn inmiddels overgegaan op een nieuw brabbeltaaltje: Neder-Engels, een mengeling van twee talen, dikwijls verkeerd gespeld en verkeerd uitgesproken. Deze onstuitbare taalevolutie heeft ertoe geleid dat nog slechts een kleine minderheid in Nederland in staat is om een zin te spreken of te schrijven die uitsluitend uit Nederlandse woorden bestaat. Een opvallend aspect hiervan is dat overheidsdiensten en door de overheid gefinancierde bedrijven onbekommerd meedoen aan deze verwanseling van ons cultureel erfgoed. Kijk maar eens een paar minuten naar het NOS-journaal, een soort Jeugdjournaal voor gevorderden, en u weet wat ik bedoel. Er is een vliegtuig gecrasht. Nee, vrienden, het vliegtuig is verongelukt of neergestort of uit de lucht gevallen. Er bestaan genoeg Nederlandse woorden om uit te leggen wat er met dat vliegtuig gebeurd is. Ander voorbeeld. Het Journaal opende deze week met een bericht over een voetbalwedstrijd waarvan de uitslag vooraf was bepaald. Omkoping, noemen we zoiets. Volgens het Journaal was de match gefixed. De Nederlandse Spoorwegen maakt het helemaal bont. Het treinbedrijf adviseert haar reizigers om de reisplanner te checken voordat men op reis gaat. Nee, oenen, raadpleeg de actuele dienstregeling. Een advies dat overigens zeker niet in de wind geslagen moet worden. Om te beginnen helpt checken niet, want dat betekent controleren. Als reiziger is het niet mijn taak om de dienstregeling te controleren. Dat moet de verkeersleiding doen! Nog een voorbeeld van hetzelfde bedrijf. In onze jeugd reden er sneltreinen en stoptreinen. Deze normale Nederlandse woorden gaven precies aan wat je van de betreffende treinen kon verwachten. Nu rijden er Intercities en Sprinters. Deze treinen doen dikwijls andere dingen dan de namen suggereren. De Intercity stopt in wereldsteden als Elst, Olst, Wijhe, om paar willekeurige voorbeelden te geven. En als je aan een sprinter denkt, dan associeer je dat met snelheid. De Sprinter van NS is hiervan het tegendeel. Dit treintype stopt zo ongeveer bij elke lantaarnpaal. Nou ja, de Nederlandse Spoorwegen, laten we er maar over ophouden.

Ook in de gezondheidszorg weet men van wanten. Mijn tachtigjarige buurman werd, na een intake-gesprek, opgenomen in het ziekenhuis. Na enkele dagen op Intensive Care, door onze zuiderburen Intensieve Zorg genoemd, werd hij weer geschikt geacht om naar huis te gaan. Zijn echtgenote was wat nerveus want ze wist niet precies hoe ze dit moest regelen. “Geen probleem” zei de dokter tegen haar. “U kunt contact opnemen met de transfermanager dan is het zo gefixt.” Of bedoelde hij gefixed? ●

Nieuwsbrief 50

November 2017 (jaargang 15, nummer 3)

Opruimen

Nadat uw kinderen waren uitgevlogen leek uw huis opeens veel groter. Er was ruimte voor liefhebberijen en u kon eindelijk eens wat bewaren. Maar nu, zoveel jaren later, zijn al die vrije ruimtes dichtgeslibd. Een vol gestouwd huis. Kent u dat verschijnsel? Uw echtgenote heeft al eens voorzichtig gevraagd: “Schat, als je eens tijd hebt, zou je dan niet eens wat op kunnen ruimen? Of wegdoen?” Die laatste twee woorden snijden door uw ziel. Opruimen is tot daaraantoe, maar wegdoen? Belachelijk. Die dingen kan ik nog goed gebruiken. Die heb ik nog nodig. Welke liefhebberij u ook heeft, het leidt altijd tot verzamelen. Er komt van alles bij, er gaat nooit meer iets af. Als u klusser bent begrijpt u direct wat ik bedoel. Tientallen doosjes met schroefjes, spijkertjes, boutjes, rubbertjes, ringetjes; alles in alle mogelijke maten, alles in alle mogelijke kleuren en alles in alle mogelijke materiaalsoorten. Gereedschap, ook al is het dertig of veertig jaar oud, en misschien al evenzoveel jaren niet meer gebruikt, het kan altijd nog dienen en daarom behoudt het zijn plek.

Mijn liefhebberij is lezen. En bij lezen horen boeken. En als je de pensioenleeftijd bereikt hebt, dan heb je inmiddels ook heel veel jaren achter de rug waarin je boeken hebt aangeschaft en gekregen. “Schat, kan daar niets van weg? Die oude boeken, die lees je toch nooit meer.” Je weet dat je echtgenote gelijk heeft. Maar toch. Wegdoen is afscheid nemen. Daar zit nu net het probleem. Al die boeken horen bij verschillende perioden in mijn leven. En daar afscheid van nemen is pijnlijk. Het is ook heiligschennis. Het betekent dat ik schrijvers waar ik als jongeling mee gedweept heb de deur wijs.

Ik ben er toch maar aan begonnen, aan dat wegdoen. Het plaatsgebrek begon te nijpend te worden. Boeken waarvan ik zeker wist dat ik ze nooit meer in zou zien, zijn richting papiercontainer gegaan. Boeken van schrijvers met mythische namen heb ik met afgewende ogen in de papiercontainer gekieperd. Ik suste mijn geweten met de gedachte dat ze zullen worden herverwerkt tot vers papier zodat een nieuwe generatie schrijvers gelezen kan worden. Met weemoed rijd ik de container naar de straat. Ik heb gewacht tot na zonsondergang. Want misschien waart de schim van de schrijver wiens geestelijk eigendom ik het huis uitgooi, door de straat. Als het donker is, is de kans dat hij me ziet kleiner. Maar ondanks deze voorzorgsmaatregel ben ik niet aan zijn aandacht ontsnapt. 's Nachts staat hij aan mijn bed. Klepperend met zijn skelet en rammelend met kettingen krijst hij: “Trouweloze”. En met klapperende kaken bijt hij me toe: “Cultuurbaar”. “Het moest van haar”, is mijn slappe verweer. ●

Nieuwsbrief 52

December 2018 (jaargang 16, nummer 2)

Hier openen!

Verpakkingen van levensmiddelen worden steeds ingewikkelder. Constructies van kunststof hebben de puntzak en de oude krant lang geleden al verdrongen. Maar de ontwikkeling staat niet stil. Er is een nieuw vak in opkomst en de beoefenaren daarvan - verpakkingstechnologen genoemd - stellen er eer in om de consument met hun vindingen voor onoplosbare problemen te stellen. U herkent het vast wel. Veel verpakkingen uit de supermarkt kunnen door de consument alleen geopend worden als hij of zij handig is en in een goede lichamelijke conditie verkeert. Men moet namelijk een gecompliceerde tekening kunnen lezen, over een fijne motoriek beschikken, scherpe ogen hebben en beide handen vrij kunnen gebruiken. Mist men één van deze functies - bij gepensioneerden in toenemende mate het geval - dan ligt het gevaar van ernstige verwonding en beschadiging van kleding op de loer. Ik zal het toelichten. Scherpe ogen zijn nodig om op de verpakking de aanwijzingen te ontdekken die verstopt zijn in de teksten over de samenstelling van het product en de lofprijzingen die de fabrikant zichzelf toekent. Op een onverwachte plaats staat in kleine lettertjes HIER OPENEN. Dat roept onmiddellijk de vraag op: maar hoe dan? Die vraag heeft de fabrikant verwacht. Hij heeft een technische tekening toegevoegd. Maar deze is zo gecompliceerd en zo klein afgedrukt dat het aan mij niet besteed is. Ik kan het niet goed zien, ik snap het niet en het duurt te lang. Dan maar een schaar gepakt. Enfin, ik hoef het u niet verder uit te leggen dat onze huisapotheek regelmatig moet worden aangevuld. Overigens, de schaar zelf is al een probleem. Als u een nieuwe schaar aanschaft, dient het aanbeveling om bij de burenschaar een schaar te lenen om de nieuwe schaar uit zijn verpakking te bevrijden.

Terug naar levensmiddelen. Een vriend van mij onderging een schouderoperatie. Ingepakt in gips en verband lag hij bij te komen. De huishoudelijke dienst van het ziekenhuis bracht hem zijn avondmaal. Met een opgewekt “Smakelijk eten en nog een fijne dag” verdween de medewerkster na het afleveren van het voedselpakket weer uit het zicht. Alle bestanddelen van de maaltijd waren hygiënisch verpakt. Maar om het voedsel te bereiken, waren er toch echt twee handen nodig. Het “Smakelijke eten” ging dan ook voorlopig niet door. De patiënt moest tot aan het bezoeken wachten voordat hij het voedsel tot zich kon nemen. Met de “Fijne dag” kwam het overigens ook niet meer helemaal goed.

Nu we als gepensioneerden onder elkaar zijn, durf ik het wel hardop te zeggen: vroeger was alles beter! ●

Nieuwsbrief 53

Mei 2019 (jaargang 17, nummer 1)

Mondzorg

Gedurende bijna dertig jaar werden onze gebitten onderhouden door Hans. Een uitstekende tandarts naar onze mening. Wij waren altijd zeer tevreden over zijn behandelingen en bij acute problemen trad hij adequaat en patiëntvriendelijk op. Hans was een echte zzp-er: geen assistente, geen secretaresse en geen mondhygiëniste. Hij deed alles zelf. Vorig jaar is Hans plotseling overleden. Dat was in de eerste plaats natuurlijk een drama voor zijn gezin maar het had ook grote gevolgen voor zijn patiënten. Collectief werden we getransfereerd naar een grote tandartsenpraktijk. Dat was wel even andere koek dan het rijtjeshuis waar Hans zijn praktijk in gevestigd had: een wachtzaal met veel roestvrijstaal en glas, een lange gang met veel behandelkamers en rond de tandartsen een hele zwerm ondersteunend personeel. Na de kennismaking met mijn nieuwe behandelaar kreeg ik te horen dat Hans weliswaar een hele goede tandarts was, maar dat de zaken nu toch anders aangepakt zouden gaan worden. Er volgde een college tandheelkunde en daarna de inspectie van mijn gebit. “Ik stel voor dat we de volgende keer samen een behandelplan gaan maken” was zijn commentaar op de toestand van mijn bijtinstrumentarium. Daar had ik niet op gerekend, want naar mijn eigen gevoel mankeerde daar niets aan. Geïntimideerd kwam ik van zijn behandelbed overeind en begaf mij naar de mondhygiëniste. Ook daar was de boodschap ernstig. Een jonge vrouw - naar ik vermoedde zelf nog over een deel van het melkgebit beschikkend - sprak mij toe alsof ik een schooljongen was. Het poetsen wat ik deed was ver onder de maat en het was echt noodzakelijk dat ik alle open ruimtes tussen tanden en kiezen tweemaal daags met een soort miniragebolletje te lijf ging om al die enge bacteriën over de kling te jagen. Nadat ik beterschap had beloofd, mocht ik haar martelkamer verlaten. Ik meldde mij aan de balie om een nieuwe afspraak te maken. Na hiertoe met een “Zeg het maar” hartelijk te zijn uitgenodigd, werd een datum afgesproken die ik ter plekke in mijn agenda noteerde. De dame achter de balie overhandigde mij een kaartje waarop die datum ook nog eens stond vermeld. Ondanks dat ik haar mededeelde dat ze toch gezien had dat ik de datum opgeschreven had, liet ze me weten dat ik het kaartje mee moest nemen, want dat waren nou eenmaal de regels van deze tandartsenpraktijk. Om gedoe te voorkomen nam ik het kaartje aan om het vervolgens in de dichtstbijzijnde afvalbak te deponeren. Mijn enige verzetsdaad tegen al het odontologische geweld van die dag. ●

Nieuwsbrief 54

December 2019 (jaargang 17, nummer 2)

Vicieuze cirkel

Zoals Albert Heijn ons in de jaren zeventig van de vorige eeuw aan de sherry bracht, zo brengt de farmaceutische industrie ons nu aan de pillen. Of we er gezonder van worden is maar helemaal de vraag, zoals onlangs uit journalistiek onderzoek bleek. De aandeelhouders van de pillenfabrikanten worden er in ieder geval beter van en daarmee ook de pensioenfondsen. Er is hier duidelijk sprake van een nadeel met een voordeel.

Omdat de tand des tijds ook aan mijn lijf is gaan knagen, schreef de huisarts mij twee soorten pillen voor. Of dat een goede zaak is, moet ik afwachten. Geneeskunde blijkt ook vaak een kwestie van kansberekening. Met de pillen zou je op termijn enge ziektes kunnen voorkomen maar de bijwerkingen zouden volgens de bijsluiters andere enge aandoeningen kunnen veroorzaken. Kortom: er is niet veel verschil tussen pillen slikken en naar het casino gaan.

Omdat ik soms nog wat in het verleden leef, dacht ik een receptje mee te krijgen dat ik bij de apotheek moest inleveren. Dat bleek een misvatting te zijn. De apotheker doet het tegenwoordig digitaal dus het recept kwam automatisch bij hem terecht. Hij stuurde mij de volgende dag een e-mailbericht met de mededeling dat ik mijn medicijnen kon ophalen. Nadat ik de code waarmee ik bij de zuil moest inloggen uit mijn hoofd had geleerd, begaf ik mij opgewekt op weg. Er bleek slechts één van de twee middelen voorradig, voor het andere middel zou ik een nieuw bericht ontvangen. Thuisgekomen bleek het nieuwe bericht van de apotheek inmiddels aangekomen te zijn. Of ik maar weer even langs wilde komen en mij werd daarbij op het hart gedrukt toch vooral de code niet te vergeten. Toen ik bij de apotheek mijn beklag wilde doen over deze wonderlijke manier van orderafhandeling, viel mijn oog op een bordje op de balie. De klanten werden verzocht vooral vriendelijk te blijven tegenover het personeel en zich niet op te winden. Dat had ook iets redelijks. Die arme medewerkers kunnen er ook weinig aan doen dat hun baas het werk zo slecht organiseert. Dus met de kiezen op elkaar nam ik het tweede doosje pillen in ontvangst. Met opgekropte frustratie verliet ik de apotheek. Ik heb mij vervolgens tot de huisarts gewend met het verzoek mij een middel voor te schrijven tegen plotseling opkomende hoge bloeddruk wegens apotheekbezoek. Nu zit ik te wachten op het e-mailbericht met de code. ●

Nieuwsbrief 56

December 2020 (jaargang 18, nummer 2)

Meningmoetheid

U herkent het vast wel: u heeft uw auto opgehaald bij de garage na een grote beurt en als u thuiskomt is er een nieuw bericht in uw mailbox. De uitbater van de garage heeft u een enquêteformulier toegestuurd. Het invullen zal maar drie minuten duren. Heeft u een monteur van KPN of Ziggo over de vloer gehad, zelfde verhaal. Ik word daar zo moe van. Garagisten en monteurs moeten gewoon doen waarvoor ik de gepeperde rekening betaal. Als ik klachten heb, meld ik mezelf heus wel. Er waart een enquêtespook door Nederland. Alles wordt onderzocht en gepeild. En waar het voor dient? Vooral de NOS maakt zich hieraan schuldig. In het journaal wordt een ingewikkeld probleem behandeld, en hup dan schakelen we over naar een verslaggever op straat die voorbijgangers gaat vragen wat ze ervan vinden. Privéméninkjes als nieuws. Het journaal meldt dat de pensioenen misschien worden gekort en aan een willekeurig iemand op straat die van toeten nog blazen weet, wordt gevraagd wat hij of zij ervan denkt. Net of dat belangrijk is, net of dan de korting misschien niet doorgaat.

Het actualiteitenprogramma dat dagelijks na het NOS-journaal van zes uur wordt uitgezonden, spant wat dit betreft de kroon. Je zou het kunnen omschrijven als spreadsheetsjournalistiek. De redactie is de hele dag bezig geweest om mensen naar hun mening te vragen over van alles en nog wat en tijdens de uitzending worden de kijkers bedolven onder statistiekjes en grafiekjes waarin wordt weergegeven wat we in Nederland overal van vinden. De ondervraagden zijn gesplitst naar leeftijdscategorie, politieke gezindheid, geloofsovertuiging en haarkleur. De grafiekjes en cijferreeksen vliegen met zo'n snelheid over het scherm dat je niet de gelegenheid krijgt om de vraagstelling tot je te laten doordringen, laat staan dat je de cijfers in je kunt opnemen of interpreteren. En ze ratelen maar door. Ze vertellen niet alleen wat we vandaag vonden maar ook hoe we er twee weken geleden over dachten. Kakel, kakel, kakel. Hoe de vragen gesteld zijn, of de ondervraagden de vraag begrepen hebben, het doet allemaal niet ter zake. Mening en feiten door elkaar, wat zou het. We hebben weer een kwartier zendtijd gevuld. Vooral geen diepgang, maar oppervlakkigheid. Dikwijls nog aangevuld met een halve toelichting. Het CDA verliest in de peiling twee zetels, roept een overdreven opgemaakte presentatrice ons toe. Ten opzichte waarvan dan? De vorige peiling, de vorige verkiezing? Kijker: veel succes. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de tsunami aan talkshows: in goed Nederlands 'kletsprogramma's'. Als u nog nooit als deskundige bent uitgenodigd om in zo'n programma uw mening over iets te laten horen, dan moet u zich zorgen maken, want iedereen blijkt deskundig te zijn. Minister-president Rutte heeft zijn persconferentie nauwelijks beëindigd, of er zitten direct twintig praathoofden klaar om te klessebessen over wat er allemaal niet aan deugd. Zonder zelf enige verantwoordelijkheid ergens voor te dragen of even erover te hebben nagedacht.

Misschien bent u het met bovenstaande niet eens. Geef gerust uw mening. Of, wacht, ik heb een beter idee: ik ga er een enquête over houden. ●

Nieuwsbrief 57

April 2021 (jaargang 19, nummer 1)

Speciaal voor jou

Hoewel de belangrijkste Engelstalige landen zich de afgelopen jaren nogal van Europa hebben afgekeerd, blijven we in ons land doorgaan met het overnemen van hun rare gebruiken. We hebben Black Friday en Halloween geadopteerd alsof we het zelf verzonnen hebben en we gaan maar door met het doorspekken van onze moedertaal met Engelse woorden en uitdrukkingen. We stellen normale Nederlandse woorden als invloed en uitwerking buiten gebruik en daarvoor in de plaats hebben we het voortdurend over impekt. Het is zelfs zo erg dat ik laatst in de ondertiteling van een film het woord link las als vertaling van connection. Het ene Engelse woord vervangen door het andere en dan denken dat het Nederlands is. Ik heb dit onderwerp op deze plaats al eens eerder besproken, dus houd ik erover op. Mijn vrouw vindt dat ik hier niet zo over moet zeuren. Ik wil het deze keer met u hebben over een andere gewoonte die uit de Engstalige landen komt, namelijk over het afschaffen van de beleefdheidsvorm. Tot voor enkele jaren spraken we mensen die we niet persoonlijk kenden aan met U. Deze gewoonte die in ons land al eeuwen werd gepraktiseerd, is buiten gebruik gesteld. Tutoyeren is de nieuwe regel. Het komt vanuit het Engelse taalgebied waar men de beleefdheidsvorm niet kent. De Engelse koningin wordt onbekommerd met you aangesproken. Als dat daar kan, waarom dan hier niet? Het levert wonderlijke situaties op.

Niet zo lang geleden vroeg ik via de elektronische post bij een bedrijf informatie aan en in het antwoord dat ik daarop kreeg, werd ik toegesproken alsof de afzender mij al jaren kende. Toen ik daar mijn ongenoegen over kenbaar maakte, kreeg ik als antwoord: dat is ons beleid. Tja, dan sta je natuurlijk machteloos. Beleid. Een woord dat dikwijls gebruikt wordt om achter te schuilen. Als er geen inhoudelijk argument meer is, dan wordt het beleid genoemd. Alsof een soort hogere macht iets geregeld heeft en daar moet de mens zich maar naar voegen.

Terug naar het tutoyeren. In de meest ergerlijke vorm komt het voor in de communicatie van bedrijven en instellingen. Een speciaal aanbod voor jou. Als ik iets besteld heb bij Bol.com krijg ik te horen: We zijn onmiddellijk voor je aan de slag gegaan. Uitslovers. Als je als bedrijf of instelling niet aanvoelt dat je kleuters en tachtigjarigen niet op dezelfde wijze kunt aanspreken, is er toch iets mis. De geestelijke vaders en moeders die hier achter zitten, zijn mensen die communicatiewetenschappen hebben gestudeerd. Ik mag daar natuurlijk niet denigrerend over doen, maar ik heb bij deze vorm van wetenschap zo mijn eigen gedachten.

Het tutoyeren wekt de suggestie alsof de afzender een echt mens is en dat deze persoon begaan is met het lot van de klant. De ontvanger van het bericht krijgt het idee dat iemand van vlees en bloed contact met hem zoekt. In werkelijkheid is het een mededeling van een 'communicatiedeskundige' die met één druk op de knop hetzelfde bericht naar duizenden geadresseerden stuurt.

Heeft mijn vrouw gelijk als ze zegt dat ik te veel zeur en moet ik mij erbij neerleggen? ●

Nieuwsbrief 58

Juli 2021 (jaargang 19, nummer 2)

Getallengekte

Mijn ouders hoefden niet zoveel te onthouden. Toen ze trouwden was dat eigenlijk alleen maar het huisnummer. Rond 1960 kwam daar een vijfcijferig telefoonnummer bij. Midden jaren zestig besloot de Staat der Nederlanden het schrale ambtenarensalaris van mijn vader niet langer in contanten uit te keren maar op een rekening bij de Post- Cheque- en Girodienst te storten. Een zevencijferig getal was ook nog wel te behappen. Maar allengs werd het ingewikkelder. In 1977 werd de postcode ingevoerd, in 1989 het sofinummer en in 1990 was er de pincode. Sindsdien staat er geen rem meer op. De digitalisering vroeg om gebruikersnamen en wachtwoorden en de overheid bedacht de DigiD. Alles moest in het hoofd geprent worden want opschrijven mag niet omdat er altijd digitale struikrovers op de loer liggen.

De bankbazen bedachten dat het bankrekeningnummer van slechts zeven cijfers belachelijk kort was. De klanten dienden in het vervolg een letter-cijfercombinatie van achttien tekens te onthouden. Daarmee zou alles veiliger worden. Toen kwam nog de smartphone met dat lange nummer, het ontgrendelingspatroon en code van de betaalapp. Poeh, poeh.

Naast al deze administratieve codes wordt tegenwoordig ook van je verwacht dat je talloze medische kengetallen over jezelf paraat hebt en ze ook nog weet te interpreteren. Onlangs kreeg ik een oproep om bij de POH, de Praktijk Ondersteunster Huisarts te verschijnen. Na een inleidend praatje werd mij gevraagd naar gewicht en lengte. Op beide vragen moest ik het antwoord schuldig blijven. Had ik dan thuis misschien geen weegschaal? Jawel, maar die gebruik ik alleen om brieven te wegen om de ontvangers van mijn post strafporto te besparen. De POH kon er niet om lachen. ‘Sukkel’, zag ik haar denken. ‘Wie stuurt er nog post?’ Ik werd gewogen en te zwaar bevonden en vervolgens werd mij voor het eerst sinds de keuring voor militaire dienst de maat genomen. “Nu gaan we uw BMI berekenen”, werd mij dreigend toegevoegd. De uitkomst van deze rekensom deed wederom de wenkbrauwen fronsen. "Houd dit getal in de gaten. Het moet omlaag." Vervolgens deed het onderzoek van mijn bloedmonster allerlei rode getallen op het scherm verschijnen en werd ik ook hierover streng onderhouden. Met de bloeddruk was het niet anders. Alle cijfertjes werden netjes uitgeprint en met een hoofd vol getallen keerde ik huiswaarts.

Onderweg, terwijl mijn smartphone elke stap die ik zette nauwkeurig registreerde, wilde ik wat geld pinnen. Ik toetste mijn BMI in, daarna de postcode, maar de geldautomaat hield zich van de domme. Het ging wat lang duren en ik ving een flard van een telefoongesprek op. “Een oude verwarde man, zwervertype” waren duidelijke verwijzingen naar mijn coronakapsel. Een uur later bevond ik mij op een gesloten afdeling. Ik had nu nog maar één getal nodig: de code om de deur te openen. Ik zag iemand van het personeel vier nullen intoetsen en dat bleek ik verbazend goed te kunnen onthouden. Kort daarna was ik weer thuis. Tijdens mijn afwezigheid had mijn energieleverancier een berichtje gestuurd. Er werd een app aangeboden waarmee ik dagelijks kon zien wat mijn energieverbruik was. ‘Speciaal voor jou’ stond er boven het bericht. ●

Nieuwsbrief 59

December 2021 (jaargang 19, nummer 3)

Het dak eraf!

Het is een verschijnsel van alle tijden: als mensen ouder worden gaan ze steeds minder begrijpen van veranderende gewoontes. Nu ben ik zo arrogant om te menen dat dit in mijn geval wel meevalt, maar mijn omgeving laat soms duidelijk blijken dat mijn tijd geweest is. Enfin, daar moet ik mee leven.

Bewijs ervan dat ik niet meer mee kan met deze tijd, is dat ik mij niet kan inleven in het massale feestgedrag van mensen. De inhoud van het begrip feesten lijkt de laatste decennia sterk aan inflatie onderhevig. Feesten is voor mij verbonden met speciale gelegenheden als verjaardagen, jubilea en dergelijke. Tegenwoordig wordt er massaal gefeest zonder enige aanleiding, feesten om te feesten. Afgezien nog van het feit dat een hoge frequentie van een prettig iets het aangename karakter doorgaans sterk doet afnemen, zal regelmatig feesten veel geld kosten en de gezondheid van de fuifnummers niet ten goede komen. Als ik er televisiebeelden van zie, dan neemt mijn onbegrip alleen maar toe. Deinende massa's met muziek (nou ja, muziek) op een volumeniveau ver boven de pijngrens, springend en rare bewegingen makend wat dansen genoemd wordt en dat in combinatie met drinken en pilletjes. Tijdens de coronacrisis hoorde ik regelmatig jongeren klagen dat ze dit het meest misten. Het onlangs gehouden Amsterdam Dance Event (natuurlijk uitgesproken als Emsterdem Dens Ievent) trok 300.000 mensen. Het moderne feesten blijkt tot de primaire levensbehoeften te horen. In Breda vond een dansmarathon plaats met een prijs voor de langste volhouder. De gezondheidszorg komt nadien met stoffer en blik langs om de slachtoffers op te veggen.

Het carnavalsseizoen begint traditioneel op 11 november. Toen ik nog jong was (héél lang geleden) hoorde je en las je daar wel iets over. Nu worden op 11 november de centra van steden voor het verkeer afgesloten, komt een partij herrieschoppers op een podium de boel op stelten zetten, wordt er gedronken, gesnoven en geslikt zonder maat en de plaatselijke politie wordt geacht de massa in bedwang te houden. Moet allemaal kunnen. Het is voor velen de ultieme beleving van vrijheid en geluk. Om de filosoof Louis van Gaal na te praten: ben ik nou zo slim of zijn zij nou zo dom? Het zal wel andersom zijn: zij zijn slim en ik ben hopeloos uit de tijd. Een oude witte man. En bovendien nog een boomer (spreek uit als boemer). ●

Nieuwsbrief 60

Juli 2022 (jaargang 20, nummer 1)

Clubliefde

Als ik u vertel dat er overeenkomsten bestaan tussen de Tachtigjarige Oorlog en de Nederlandse eredivisie van het betaalde voetbal, begint u vermoedelijk aan mijn verstand te twijfelen. Die twijfel is misschien wel terecht, maar als u dit stukje gelezen hebt, verwacht ik toch enige begrip.

De Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) was een chaotische periode in onze vaderlandse geschiedenis waarbij zeven provincies of gewesten zich ontworstelden aan het Spaans-Habsburgse gezag. Vooral tijdens de eerste decennia van deze oorlog vonden er op het huidige Nederlands en Belgisch grondgebied veel bloedige gevechten plaats waarbij er massaal gesneuveld werd. Opvallend verschijnsel daarbij was dat het niet de bevolking zelf was die aan de gevechten deelnam, maar bij elkaar geraapt strijdvolk uit alle delen van Europa. Alva en zijn opvolgers bedienden zich weliswaar vooral van soldaten uit hun eigen land, maar Willem van Oranje, zijn broers en andere leidende figuren aan de kant van de opstandelingen huurden strijders in afkomstig van overal, een soort uitzendbureau-aanpak. Soldaten vochten niet voor vrijheid, vaderland of een ideologie, zij vochten om den brode. En dat brengt me bij het hedendaagse betaalde voetbal. Voetballers strijden niet voor hun club, hun stad of hun streek, zij betreden het veld als werknemers. Na het maken van een doelpunt kussen ze demonstratief het clubembleem op hun voetbaltruitje, maar dat is niet uit liefde of overtuiging, het is alleen om verbondenheid met hun broodheer en de supporters te suggereren. Aan het einde of in het midden van het seizoen, waarbij de KNVB zich helemaal niet over competitievervalsing druk maakt, tekenen ze zonder gewetensbezwaren een contract bij de grootste concurrent als het salaris daar beter is of wanneer het in hun carrièreontwikkeling past. Alle eerste elftallen van de eredivisieclubs bestaan dan ook alleen nog maar uit vreemdelingenformaties die net zo divers zijn samengesteld als de strijdgroepen uit de eerdergenoemde oorlog. Voor mij is daarom de extreme clubliefde van supporters niet te begrijpen. Hun vaders en grootvaders stonden langs de lijn om hun stad- of streekgenoten aan te moedigen. Nu schreeuwen ze zich de kelen schor voor voetballers die uit landen komen waarvan veel supporters nog nooit gehoord hebben. Ze zouden door taalverschillen met die spelers zelfs geen woord kunnen wisselen. Er is nog een tweede opvallende overeenkomst tussen de genoemde oorlog en het voetbal-spektakel. De krijgsheren uit onze vrijheidsoorlog waren maar matig betrouwbaar op het punt van uitbetaling van soldij. De strijders zochten dan compensatie door op grote schaal te plunderen, brand te stichten en ander onheil aan te richten ten koste van de lokale bevolking. Het verhaal van de Spaanse Furie uit 1576 waarbij de Antwerpse bevolking dagenlang op grote schaal werd geterroriseerd door Spaanse troepen, kunt u zich vast nog herinneren uit de geschiedenislessen van vroeger. U ziet onmiddellijk de parallel met de supportersrellen. Na afloop van een wedstrijd barst er geweld los ten koste van degenen die het dichtst in de buurt zijn. Dankzij de inzet van veel politie worden doorgaans de ernstigste uitwassen beteugeld. Zou de politie afzijdig blijven, dan zouden er elke speeldag na het laatste fluitsignaal Ajax-, Feijenoord- PSV-furies door Nederlandse steden gaan. ●

Nieuwsbrief 61

December 2022 (jaargang 20, nummer 2)

Geprivatiseerde stoeptegels

In het dorp waar ik gedurende een deel van mijn jeugd jaren woonde, had de gemeente enkele kantonniers in dienst. Dat waren mannen die, gehuld in bruine corduroy werkkleding en bedekt met een hoofddeksel dat gesierd was met het gemeentewapen, belast waren met het onderhoud van wegen, voet- en fietspaden. Zij verschenen zo nu en dan in onze straat om kleine reparaties uit te voeren. Als boomwortels bijvoorbeeld wat al te enthousiast het plaveisel omhoog hadden gedrukt, dan zorgden deze nijvere lieden ervoor dat de bestrating weer in orde werd gebracht en fiets- en voetgangers niet langer geplaagd werden door losliggende klinkers of stoeptegels. Als een bewoner op zijn eigen erf een klein klusje van dergelijke aard had, dan verhielpen de kantonniers dit euvel in ruil voor een kop koffie en een sigaar.

In het dorp waar ik nu al vele jaren woon, vertonen boomwortels hetzelfde gedrag als in het dorp van mijn jeugd. Het herstel van de bestrating gaat er echter nu heel anders aan toe. Zo zag ik in mijn straat laatst twee mensen van een aannemersbedrijf in de weer om tegels recht te leggen. Omdat voor mijn deur er ook enkele exemplaren loslagen, stapte ik op deze lieden af en vroeg hen of zij dit ongerief wilden verhelpen. 'Dat gaat zo maar niet' werd mij meegedeeld. Deze heren mochten namelijk geen werkzaamheden verrichten zonder daarvoor een schriftelijke werkopdracht te hebben. Mocht ik klachten over het trottoir hebben, zo werd mij geadviseerd, dan moest ik naar de website van de gemeente gaan en daar mijn verzoek kenbaar maken. Ik zag het al helemaal voor me. Eerst inloggen, dan een account aanmaken met gebruikersnaam en wachtwoord en vervolgens mijn verzoek indienen. De volgende stap was dat ik een bericht zou krijgen waarin zou staan dat mijn vraag ontvangen was en dat er binnen tien werkdagen op zou worden teruggekomen. Een opzichter van de gemeente zou binnen deze termijn poolshoogte komen nemen en, als mijn klacht ontvankelijk werd verklaard, zou er een werkopdracht voor de aannemer worden aangemaakt. Het viel niet te voorzien wanneer de aannemer tijd zou hebben, maar ik zou rekening moeten houden met enkele weken. Nadat het allemaal zijn beslag gekregen had, moest er natuurlijk nog afgerekend worden. De aannemer maakte een factuur die naar het gemeentekantoor werd gestuurd. Daar volgde een autorisatieprocedure en uiteindelijk een betaling.

Hoewel ik van kostencomputatie geen verstand heb, begreep ik wel dat de bovenbeschreven aanpak aanzienlijk duurder is dan de werkwijze van vroeger. Ook snapte ik dat er van het laten herstellen van een klein stukje bestrating op mijn eigen erf dat door dezelfde boomwortels was geterroriseerd in ruil voor sigaren en koffie natuurlijk geen sprake kon zijn. Immers, zonder schriftelijke werkorder begin je niets meer vandaag. Nog afgezien van het feit dat sigaren nauwelijks meer verkrijgbaar zijn.

Nu we als gepensioneerden onder elkaar zijn, durf ik te herhalen wat ik op deze plaats al vaker heb gezegd: vroeger was alles beter. Om het iets te nuanceren: veel dingen in ieder geval gemakkelijker, aanzienlijk sneller en zeker veel goedkoper. ●

Nieuwsbrief 62

Juni 2023 (jaargang 21, nummer 1)

Takkenherrie

In het dagelijks leven worden we voortdurend geteisterd door geluiden waar we niet om gevraagd hebben maar die even onontkoombaar en aanwezig zijn als het weer. Ik bedoel het achtergrondlawaai in winkels, restaurants en zelfs in de wachtkamer van de huisarts. Het is er altijd en overal. Degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn, menen dat het sfeer verhogend is. Mij hebben ze daarover overigens nooit naar gevraagd. Ik zou ze enkele andere suggesties hebben gedaan. Op de genoemde plaatsen worden geluidsbanden afgespeeld met opnames die gemaakt zijn in operatiekamers van ziekenhuizen waar patiënten zonder verdoving worden geopereerd. Er wordt geschreeuwd, gekermd, gejammerd en gegild dat het een aard heeft. Deze geluiden worden gecombineerd met wat gitaargejengel en ritmisch gestamp van drumstellen en daarmee wordt het publiek geterroriseerd. Volgens de makers van deze wanproducten gaat het om muziek. Een misvatting.

Koenen Woordenboek omschrijft muziek als klanken, voortgebracht door de menselijke stem of door instrumenten omwille van de schoonheid van het geluid zelf. Met name het woord schoonheid is hier cruciaal. Naar mijn beleving is juist de afwezigheid van elke vorm van schoonheid het belangrijkste kenmerk van de geluiden die in de genoemde openbare gelegenheden over ons worden uitgestort. Protesteren hiertegen is zinloos. Als ik dat wel eens doe als het me te gortig wordt, zoals onlangs in de wachtkamer van de huisarts, dan is onbegrip mijn deel. “Ik hoor het helemaal niet”, is dan het antwoord. Veel mensen ervaren deze overprikkeling blijkbaar niet als belastend maar juist als stimulerend. Niet verwonderlijk dat we in dit land zoveel mensen hebben met geestelijke problemen.

Een andere vorm van achtergrondvervuiling betreft de onontkoombare aanwezigheid van reclame. Overal waar je komt, word je bestookt met beelden en geluiden over producten die worden aangeprezen als uniek en gelukkig makend. “Mede mogelijk gemaakt door...” wordt er dan nog bij gezegd, alsof we daarvoor dankbaar moeten zijn. Onze openbare omroep doet hier vrolijk aan mee en besteedt er een niet onaanzienlijk deel van de zendtijd aan. Personen die in een land waar de GGZ op orde zou zijn achter slot en grendel zouden zitten, maken rare geluiden, doen gekke sprongetjes en spreken ons toe of wij achterlijk zijn.

Kunnen we er wat tegen doen? Nauwelijks. Deze twee vormen van geestelijk terrorisme zijn onontkoombaar. Degene die protesteert, wordt beschouwd als iemand die zelf niet helemaal in orde is.

Ik heb ermee leren leven. ●

Nieuwsbrief 63

December 2023 (jaargang 21, nummer 2)

Beeldvorming

W e leven tegenwoordig in een beeldcultuur. Plaatjes, tekeningen en foto's geven duidelijkere en beter begrijpbare informatie dan woorden, is de gangbare opvatting. Het valt niet te ontkennen dat dit dikwijls waar is. Met een bouwtekening kan een aannemer beter uit de voeten dan met een bouwbeschrijving, om maar eens een voor de hand liggend voorbeeld te noemen. Maar het vervangen van tekst door een plaatje kan ook onduidelijkheid opleveren. Het is u vast ook wel eens overkomen dat u in een openbare gelegenheid desperaat het toilet zoekt en dan voor twee deuren komt te staan met dusdanig sterk gestileerde figuurtjes dat u niet weet achter welke deur u moet zijn. Het duidelijke Dames en Heren is vervangen door twee geslachtloze kindertekeningen. Alleen als u genderneutraal bent, heeft u geen keuzeprobleem. Ander voorbeeld. Onze stofzuiger heeft twee knoppen: de een om het apparaat in- en uit te schakelen, de ander om het snoer na het stofzuigen automatisch in het inwendige van het apparaat te laten verdwijnen. Op de knoppen staan symbolen. U begrijpt het al. Bij mij gaat het in de helft van de gevallen mis. Het is toch niet zo moeilijk om aan/uit en snoer op die knoppen te zetten?

Sinds kort hebben we een nieuwe oven. Mijn echtgenote warmt, bakt en roostert hiermee met de ogen dicht de lekkerste dingen. Als de bediening aan mij wordt overgelaten, moet de handleiding eraan te pas komen en is het voedsel pas gereed als iedereen aan de geeuwhonger is.

Maar ook met woorden is het soms moeilijk duidelijk te maken wat de bedoeling is. Er zijn in Nederland met moeite twee parkeermeters te vinden die op gelijke manier werken. Overal hetzelfde geworstel: hoe die krenge te bedienen? In een ziekenhuis waar ik onlangs een bezoek aflegde, hebben ze het helemaal bont gemaakt. Bij iedereen die daar voor het eerst wil afrekenen, gaat het mis. Als je namelijk het kaartje hebt ingevoerd dat je bij het oprijden op de parkeerplaats eerder op de dag hebt ontvangen, krijg je van de betaalautomaat de opdracht: kaart invoeren. Kaart invoeren? Dat heb ik zojuist gedaan! Achter je staat altijd wel een vriendelijke meneer of mevrouw die dan zegt dat je geacht wordt je pinpas in te voeren. Kijk, zo kan ik ook mensen in verwarring brengen. Als je een voorwerp dat voor iedereen in Nederland pinpas heet opeens kaart noemt, tja, dan gaat het natuurlijk mis.

Communicatie is en blijft ingewikkeld. Gelukkig hebben we in Nederland veel mensen die communicatiewetenschappen hebben gestudeerd. Waar die gebleven zijn, weet ik niet. Ze houden zich in ieder geval niet bezig met de opschriften op toiletdeuren of met parkeerautomaten. ●

Nieuwsbrief 64

Juli 2024 (jaargang 23, nummer 1)

Topprioriteit

Tegenover de basisschool waar mijn kleinzoon ijverig zijn lessen volgt, bevindt zich het parkeerterrein van een winkelcentrum. U kunt zich voorstellen welke situatie zich voordoet aan het einde van de schooldag: tweehonderd uitgelaten kinderen stormen opgelucht de vrijheid tegemoet, veel ophaalouders proberen hun auto zo dicht mogelijk bij de schooluitgang te parkeren en klanten van de supermarkt rijden onbekommerd de parkeerplaats op en af. Kortom: chaos. Maar wat erger is: door al die kruisende stromen lopers, fietsers en auto's ontstaan gevaarlijke situaties.

Natuurlijk is dat de Medezeggenschapraad (MR) van de school niet ontgaan. In mei vorig jaar schreef de raad een vriendelijke brief naar de gemeente met het verzoek om de verkeerssituatie rond de school te verbeteren. Tot grote verbazing van de MR kwam er binnen een dag reactie. Een beleidsmedewerker van de gemeente zou langskomen om de situatie te bekijken en daarna te bespreken. Binnen de kortste keren vonden bezichtiging en gesprek plaats. De beleidsmedewerker was overtuigd van de gevaren en zag allerlei oplossingsmogelijkheden: een weg verleggen, het fietspad aanpassen, een parkeerverbod op sommige plekken instellen, politie laten surveilleren en bso-busjes een vaste parkeerplek geven. Hier was sprake van oplossingsgerichtheid, om maar eens een modern woord te gebruiken. Op een hoger niveau in de gemeente zouden de aanpassingsvoorstellen bekeken worden, er zou dan een besluit worden genomen en aan het begin van het nieuwe schooljaar zou de zaak gefikst zijn. De beleidsmedewerker kwam nog een keer terug om samen met de MR de puntjes op de i te zetten en er leek geen vuiltje meer aan de lucht. Iedereen blij.

Daarna absolute stilte. Toen het nieuwe schooljaar begon, was er nog niets gebeurd. Geen aanpassingen, geen communicatie, gewoon helemaal niets Gebeld. De betreffende beleidsmedewerker had inmiddels een functie elders en de opvolger zou het gaan oppakken zoals dat in hedendaags Nederlands heet. Het oppakken ging zó goed dat een andere beleidsmedewerker meldde dat het zo fijn was dat alles nu naar wens was uitgevoerd. Uitgevoerd? Hoezo? Waar? Daarna opnieuw stilte.

Het is weer mei en het is rond de school nog even zo gevaarlijk als een jaar geleden. Het begint erop te lijken dat er in onze gemeente te veel naar Den Haag wordt gekeken. De urgentie van het probleem wordt onderkend, er borrelen allerlei ideeën op en daarna is het stil. De persoon met dossierkennis is verdwenen, het geld is op en er zijn andere problemen die om een oplossing vragen. Een topprioriteit is in ons land geen lang leven beschoren. ●

Oisterwijk, 7 mei 2024

Frans Savelkouls

Nieuwsbrief 65

(Jaargang 23, nummer 2)

Tot onze ontsteltenis is ons voormalig bestuurslid Frans Savelkouls overleden. Frans was van april 2013 tot april 2023 de grote kracht achter de website, presentaties tijdens de ALV en niet het minst de VGC Nieuwsbrief. Met name zijn column in de nieuwsbrief werd graag gelezen en leverde vele reacties op. Frans was ook de initiator en organisator van de eerste themamiddagen. En met veel succes. Zeer gewaardeerd werd zijn bijdrage aan discussies en notities in het bestuur. Vorig jaar besloot Frans om zijn bestuursfunctie neer te leggen en over te stappen naar de communicatiecommissie van SPC, waar zijn redactionele vaardigheden en gevoel voor taal alsmede zijn jarenlange kennis als bestuurslid van VGC goed van pas zouden komen. Hij beloofde om de column voor de VGC Nieuwsbrief te blijven leveren, waar we allemaal zo naar uitkeken. Het mocht niet zo zijn. Frans is na een kort ziekbed overleden op 14 november 2024, vlak voor zijn 74e verjaardag; het afscheid vond plaats op 20 november. VGC wenst zijn echtgenote Ans, de kinderen en zijn kleinkind veel sterkte toe, hij zal enorm worden gemist. ●

